

සවියෙන් පෙරට - අපි එකට

෧ - ඉගෙනුම් පාසල

හොරණ අධ්‍යාපන කලාපය

ශ්‍රේණිය	විෂය	වාරය	පාඩම
10	ඉතිහාසය	3	9. පුනරුදය

සැකසුම: දිනුෂා සමරවීර

බප/හො/පලන්තොරුව ම. ම. වි.

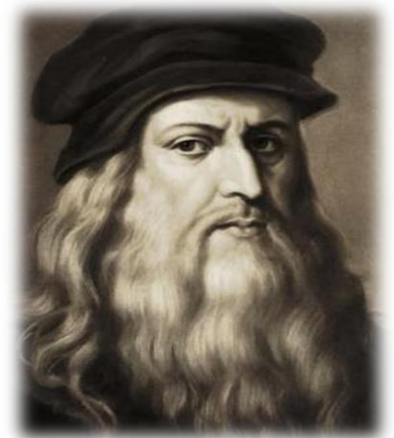
පුනරුදය යනු

ක්‍රි. ව. 14 වන සියවසේ සිට 16 වන සියවස දක්වා යුරෝපයේ **කලාත්මක** හා **විද්‍යාත්මක** ක්ෂේත්‍රවල ඇතිවූ පුළුල් පරිවර්තනයකි.

පුනරුදය ඇතිවීමට බලපෑ හේතු

- කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරය තුර්කි ජාතිකයන්ට යටත් වීම (මෙය පුනරුදය ඇතිවීමට බලපෑ ආසන්නතම හේතුවයි)
- වෙළෙඳාම දියුණු වීම හා නව ධනවතුන් පිරිසක් බිහිවීම
- බුද්ධි ප්‍රබෝධය
- පල්ලියේ ආධිපත්‍ය විවේචනය වීම

යුරෝපයේ වෙනස්වීමට පුනරුදය බලපෑ ආකාරය

ශාස්ත්‍රීය පුනරුදය

අංශය	වෙනස්කම්
භාෂාව හා සාහිත්‍යය	<ul style="list-style-type: none"> • ග්‍රීක හා ලතින් භාෂා ඉගෙනීම විලාසිතාවක් බවට පත්වීම • ග්‍රීක හා ලතින් භාෂාවලින් ලියවුණු පොත්පත් බහුල වීම • ග්‍රීක නාට්‍ය පිළිබඳ උනන්දුව • ගත් කතුවරු බිහිවීම <p>අලගියරි ඩාන්ටේ (ඩිවිනා කොමඩියා)</p> <p>පෙට්‍රාරාක් (ලෝරාට සැහැලි කවි)</p> <ul style="list-style-type: none"> • මානවවාදී විෂයයන් ඉගෙනීම <p>සාහිත්‍යය, ඉතිහාසය, කලාව, නීතිය</p>
චිත්‍ර කලාව	<ul style="list-style-type: none"> • ධනවතුන්ගේ රූප චිත්‍රයට නැගීම • චිත්‍ර ශිල්පීන් <p>ලියනාඬෝ ඩාවින්චි (මොනාලිසා ,ක්‍රිස්තුස් වහන්සේගේ අන්තිම රාත්‍රී භෝජනය)</p> <p>මයිකල් ආන්ජිලෝ</p> <p>(අවසාන විනිශ්චය, ආදම්ගේ චිත්‍රය)</p>

අංශය	වෙනස්කම්
ප්‍රතිමා කලාව	<ul style="list-style-type: none"> • මූර්ති ශිල්පීන් මයිකල් ආන්ජිලෝ • කළ නිර්මාණ මෙඩිසි ප්‍රතිමාව ලොරෙන්සෝ ප්‍රතිමාව දාවිත්ගේ ප්‍රතිමාව මෝසස්ගේ ප්‍රතිමාව • කිරිගරුඬින් ප්‍රතිමා නෙලීම
ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය	<ul style="list-style-type: none"> • රෝම ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය අනුව වටකුරු ආරුක්කු උස් කුලුණු හා අර්ධ ගෝලාකාර ශිඛර සහිත නිර්මාණ රෝමයේ ශාන්ත පීතර බැසිලිකා දේවස්ථානය ප්ලෝරන්ස් හි ආසන දෙව් මැදුර • සුබෝපහෝගී මන්දිර තැනීම • ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පීන් මයිකල් ආන්ජිලෝ ලියනාඩෝ ඩාවින්චි රෆායල්

විද්‍යාත්මක දියුණුව

අංශය	සොයාගත් පුද්ගලයා	සොයාගැනීම්
විශ්වය පිළිබඳ ඉදිරිපත් වූ මත	නිකලස් කොපර්නිකස් (නූතන තාරකා විද්‍යාවේ පියා)	පෘථිවිය ගෝලාකාර බව හා අනෙක් ග්‍රහයන් සූර්යයා වටා භ්‍රමණය වන බව
	ගැලීලියෝ ගැලීලි (අත්හදා බැලීමේ පියා)	දුරදක්නය නිපදවීම
	ජොහැන්නස් කෙප්ලර්	සෞරග්‍රහ මණ්ඩලයේ ග්‍රහලෝක සූර්යයා වටේ ඉලිප්සාකාරව ගමන් ගන්නා බව
	අයිසෙක් නිව්ටන්	ගුරුත්වාකර්ෂණ නියමය සොයාගැනීම

අංශය	සොයාගත් පුද්ගලයා	සොයාගැනීම්
වෛද්‍ය විද්‍යාව	විලියම් හාවේ	මිනිස් සිරුරේ රුධිර සංසරණ පද්ධතිය පිළිබඳ
	වෛද්‍ය පැරසල්සස්	ලෙඩරෝග සෑදීමට හේතු හා ප්‍රතිකර්ම
	මයිකල් සර්ටේස්	රුධිරය හදවතේ දකුණු කෝෂයෙන් පිටවී ගොස් පෙණහැලි මගින් පිරිසිදු වී යළිත් හදවතට පැමිණ ගරීරය පුරාම විසිරී යාම පිළිබඳ
මුද්‍රණ කර්මාන්තය	ජොහැන්නස් ගුටෙන්බර්ග්	මුද්‍රණ යන්ත්‍රය

දේශපාලන තවෝදය

- ජාතික රාජ්‍ය බිහිවීම
- මධ්‍යම පන්තිය සමාජයේ බලවත් වීම
- ඉඩම් හිමි වංශාධිපතිවරුන්ගේ බලතල අඩුවීම
- රජවරු පාලන කටයුතු වලදී මධ්‍යම පන්තිකයන්ගේ සහය ලබාගැනීම
- මධ්‍යම පන්තිකයන්ගේ වෙළෙඳ කටයුතු සඳහා රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලැබීම

ආර්ථික නවෝදය

- ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික ක්‍රමය බිඳවැටී වෙළෙඳාම දියුණු වීම
- ජාතික වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති හා බදු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වීම
- නව වෙළෙඳ මාර්ග සොයාගැනීම වෙළෙඳාමේ දියුණුවක් ඇතිවීමට හේතුවීම
- මුදල් භාවිතය
- චෙක්පත් හා බැංකු අණකර ක්‍රමය
- බැංකු හරහා මුදල් ණයට දීම

දේශ ගවේෂණය

දේශ ගවේෂණයට බලපෑ ආසන්නතම හේතුව ක්‍රි ව 1453 දී තුර්කිවරුන් කොන්ස්තන්තිනෝපලය යටත් කරගැනීමයි

■ දේශ ගවේෂණය සඳහා මුලින්ම උනන්දු වූ රටවල් දෙක වනුයේ **පෘතුගාලය** හා **ස්පාඤ්ඤයයි**

■ සොයාගත් රටවල්

රට / ප්‍රදේශය	සොයාගත් පුද්ගලයා
කුණාටු තුඩුව	බ්ර්තොලමියුඩයස්
කැලිකට්	වස්කෝද ගාමා
බටහිර ඉන්දියා දූපත්	ක්‍රිස්ටෝපර් කොලම්බස්
ඇමෙරිකාව	ඇමෙරිගෝ වෙස්පුචි
පිලිපීනය	ෆර්ඩිනන්ඩ් මැගලන්
කැනඩාව	කැබ් සොයුරෝ

දේශ ගවේෂණයේ ප්‍රතිඵල

- නව රටවල් සොයාගැනීම
- නව වෙළෙඳ මාර්ග සොයාගැනීම නිසා වෙළෙඳ කටයුතු දියුණු වීම
- යටත් විජිතවාදය ආරම්භ වීම
- යුරෝපා චින්තනය ලොව පුරා පැතිර යාම
- ආසියා හා අප්‍රිකා රටවල යුරෝපා බල ව්‍යාප්තිය
- ලෝකය ගෝලාකාර බව තහවුරු වීම
- ආගම් ප්‍රචාරය කිරීම

පුනරුදය ගෝලීය ප්‍රවණතාවයකි

- මුලින්ම පුනරුදය ආරම්භ වූයේ **ඉතාලියෙනි**
- දේශ ගවේෂණයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යුරෝපය හා සෙසු ලෝකය අතර සබඳතා ගොඩනැගීම
- මුද්‍රණ කර්මාන්තය ලොව පුරා ව්‍යාප්ත වීම
- යුරෝපයේ චින්තනය හා සාහිත්‍ය, ගෘහ නිර්මාණ හා කලා ශිල්ප ලොව පුරා ව්‍යාප්ත වීම
- යුරෝපීයයන්ගේ ආගම් ප්‍රචාරය කිරීම
- යුරෝපීයයන්ගේ තාක්ෂණය හා විද්‍යාත්මක දැනුම ලොව පුරා ව්‍යාප්ත වීම

පුනරුදය ලංකාව කෙරෙහි බලපෑම

දේශපාලන	ආර්ථික	සමාජ හා සංස්කෘතික
රාජාණ්ඩු පාලන ක්‍රමය අවසන් වීම	ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික ක්‍රමය බිඳ වැටීම	මුද්‍රණ කර්මාන්තයත් සමග යුරෝපීය සාහිත්‍යය මෙරටට ලැබීම
පාර්ලිමේන්තු ආණ්ඩු ක්‍රමයක් බිහිවීම	වතු භෝග වගාව හඳුන්වා දීම	ලාංකිකයන් යුරෝපා රටවලට ගොස් අධ්‍යාපනය ලැබීම
අලුත් නිලධාරී පන්තියක් බිහිවීම	ආනයන අපනයන ආර්ථිකය	බටහිර චින්තනය
පරිපාලන ආයතන පද්ධතියක් බිහිවීම	මුදල් භාවිතය	රෙපරමාදු හා රෝමානු කතෝලික ආගම් ව්‍යාප්ත වීම
රෝම ලන්දේසි නීතිය	මහාමාර්ග හා දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය	බටහිර අධ්‍යාපන ක්‍රමය
	වෙළෙඳ නගර බිහිවීම	යුරෝපයේ වාස්තු විද්‍යාව
	මධ්‍යම පන්තියක් බිහිවීම	

සවියෙන් පෙරට - අපි එකට

෧ - ඉගෙනුම් පාසල

භාරණ අධ්‍යාපන කලාපය

ශ්‍රේණිය	විෂය	වාරය	පාඩම
10	ඉතිහාසය	3	9. පුනරුදය - ඇගයීම

සැකසුම: දිනුෂා සමරවීර

බප/භො/පලන්තොරුව ම. ම. වි.

1. පුනරුදය යනු කුමක්ද?
2. පුනරුදය ඇතිවීමට බලපෑ හේතු මොනවාද?
3. තුර්කි ජාතිකයන් විසින් කොන්ස්තන්තිනෝපලය යටත් කරගත් වර්ෂය කුමක්ද?
4. පුනරුදය ඉතාලියෙන් ආරම්භ වීමට බලපෑ හේතුව කුමක්ද?
5. ශාස්ත්‍රීය පුනරුදය යනු කුමක්ද?
6. පහත ග්‍රන්ථ රචනා කළේ කවුරුන් විසින්ද?
  - ඩිවිනා කොමිඩියා
  - ලෝරාට සැහැලි කවි
7. මානවවාදය යනු කුමක්ද? මානවවාදී විෂයයන් හතරක් සඳහන් කරන්න.
8. පුනරුද සමයේ බිහිවූ චිත්‍ර ශිල්පීන් තිදෙනෙක් නම් කරන්න.
9. පහත සඳහන් චිත්‍ර නිර්මාණය කළ චිත්‍ර ශිල්පීන් නම් කරන්න.
  - මොනාලිසා
  - අවසාන විනිශ්චය
  - ආදම්ගේ චිත්‍රය
  - ක්‍රිස්තුස් වහන්සේගේ අන්තිම භෝජන සංග්‍රහය
10. මයිකල් ආන්ජිලෝ විසින් නිර්මාණය කළ ප්‍රතිමා හතරක් සඳහන් කරන්න.
11. පුනරුද සමයේ ගෘහ නිර්මාණ කලාවේ දක්නට ලැබුණු විශේෂ ලක්ෂණ දෙකක් සඳහන් කරන්න.
12. පුනරුද සමයේ සිටි දක්ෂ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පීන් තිදෙනෙක් නම් කරන්න.

13. විශ්වය පිළිබඳ ඉදිරිපත් වූ නව මත ඇසුරින් පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

මත ඉදිරිපත් කළ තැනැත්තා	ඔහු අයත් වන රට	ඉදිරිපත් කළ මතය

14. පුනරුද සමයේ වෛද්‍ය විද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් කළ සොයාගැනීම පිළිබඳව පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

සොයාගත් තැනැත්තා	ඔහු අයත් වන රට	නව සොයාගැනීම

15. පුනරුද සමයේ දේශපාලන අංශයේ සිදුවූ වෙනස්කම් පහක් සඳහන් කරන්න.

16. පුනරුද සමයේ යුරෝපයේ ආර්ථික කටයුතුවල දක්නට ලැබුණු විශේෂ ලක්ෂණ පහක් සඳහන් කරන්න.

17. දේශ ගවේෂණ කටයුතු සඳහා උනන්දු වූ සාගරබද රටවල් දෙකක් නම් කරන්න.

18. දේශ ගවේෂණයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සොයාගත් ප්‍රදේශ නම් කරන්න.

19. පුනරුදය ගෝලීය ප්‍රවණතාවයක් වන්නේ ඇයි?

20. පුනරුදය ලංකාව කෙරෙහි බලපෑ ආකාරය පහත වගුව ඇසුරෙන් සම්පූර්ණ කරන්න.

දේශපාලන	ආර්ථික	සමාජ හා සංස්කෘතික

සවියෙත් පෙරට - අපි එකට

෧ - ඉගෙනුම් පාසල

භාරණ අධ්‍යාපන කලාපය

ශ්‍රේණිය	විෂය	වාරය	පාඩම
10	ඉතිහාසය	3	9. පුනරුදය - පිළිතුරු

සැකසුම: දිනුෂා සමරවීර

බප/භො/පලන්නොරුව ම. ම. වි.

- ක්‍රි. ව. 14 වන සියවසේ සිට 16 වන සියවස දක්වා යුරෝපයේ කලාත්මක හා විද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍රවල ඇතිවූ පුළුල් පරිවර්තනයකි
- කොන්ස්තන්තිනෝපල් නගරය තුර්කි ජාතිකයන්ට යටත්වීම
  - වෙලෙදාම දියුණුවීම හා නව ධනවතුන් බිහිවීම
  - බුද්ධි ප්‍රබෝධය
  - පල්ලියේ ආධිපත්‍යය විවේචනය වීම
- ක්‍රි .ව.1453
- ධනවතුන් කලාත්මක කටයුතුවලට අනුග්‍රහය දැක්වීම
- පහලොස්වන සියවසේ යුරෝපයේ භාෂාව,සාහිත්‍යය හා කලා ශිල්ප ආදියෙහි ඇතිවූ ප්‍රබෝධයයි
- ඩිවිනා කොමිඩියා - අලගියරි ඩාන්ටේ
ලෝරාට සැහැලි කවි - පෙට්රාක්
- මානවවාදය යනු මිනිසා උතුම් කොට සැලකීමයි
  - සාහිත්‍යය
  - ඉතිහාසය
  - කලාව
  - නීතිය
- ලියනාඩෝ ඩාවින්චි
  - මයිකල් ආන්ජලෝ
  - රගායල්

9. මොනාලිසා - ලියනාඩෝ ඩාවින්චි

අවසාන විනිශ්චය - මයිකල් ආන්ජලෝ

ආදම්ගේ චිත්‍රය - මයිකල් ආන්ජලෝ

ක්‍රිස්තුස් වහන්සේගේ අන්තිම භෝජන සංග්‍රහය - ලියනාඩෝ ඩාවින්චි

10. i) මෙඩිසි ප්‍රතිමාව

ii) පියෙටා ප්‍රතිමාව

iii) මෝසෙස්ගේ ප්‍රතිමාව

iv) දාවිත්ගේ ප්‍රතිමාව

11. i) වටකුරු ආරුක්කු උස් කුලුනු හා අර්ධ ගෝලාකාර ශිඛර සහිත ගෘහ නිර්මාණ

ii) සුබෝපභෝගී මන්දිර තැනවීම

12. i) මයිකල් ආන්ජලෝ

ii) ලියනාඩෝ ඩාවින්චි

iii) රෆායල්

13.

මත ඉදිරිපත් කළ තැනැත්තා	ඔහු අයත් වන රට	ඉදිරිපත් කළ මතය
නිකලස් කොපර්නිකස්	පෝලන්තය	පෘථිවිය ගෝලාකාර බව හා අනෙකුත් ග්‍රහයන් සූර්යයා වටා පරිභ්‍රමණය වන බව
අයිසෙක් නිව්ටන්	එංගලන්තය	ගුරුත්වාකර්ෂණ නියමය
ජොහැන්නස් කෙප්ලර්	ජර්මනිය	සෞරග්‍රහ මණ්ඩලයේ ග්‍රහලෝක සූර්යයා වටේ ඉලිප්සාකාරව ගමන් ගන්නා බව
ගැලීලියෝ ගැලීලි	ඉතාලිය	දූර දක්නය නිපදවීම

14.

සොයාගත් තැනැත්තා	ඔහු අයත් වන රට	නව සොයාගැනීම
විලියම් හාවේ	එංගලන්තය	මිනිස් සිරුරේ රුධිර සංසරණ පද්ධතිය
පැරසල්සස්	ස්විස්ටර්ලන්තය	ලෙඩ රෝග සෑදීමට හේතු
මයිකල් සර්ටේස්	ස්විස්ටර්ලන්තය	රුධිරය හදවතේ දකුණු කෝෂයෙන් පිටවී ගොස් පෙනහැලි මගින් පිරිසිදු වී යළිත් හදවතට පැමිණ ශරීරය පුරාම විසිරී යන බව

15.i) ජාතික රාජ්‍ය බිහිවීම

- ii) මධ්‍යම පන්තිය සමාජයේ බලවත් වීම
- iii) ඉඩම් හිමි වංශාධිපතිවරුන්ගේ බලතල අඩුවීම
- iv) රජවරු පාලන කටයුතුවලදී මධ්‍යම පන්තියන්ගේ සහය ලබාගැනීම
- v) මධ්‍යම පන්තියන්ගේ වෙළෙඳ කටයුතු සඳහා රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලැබීම

16. i) ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික ක්‍රමය බිඳවැටී වෙළෙඳාම දියුණු වීම

- ii) ජාතික වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති හා බදු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වීම
- iii) නව වෙළෙඳ මාර්ග සොයාගැනීම වෙළෙඳාමේ දියුණුවක් ඇතිවීමට හේතුවීම
- iv) මුදල් භාවිතය
- v) චෙක්පත් හා බැංකු අණකර ක්‍රමය
- vi) බැංකු හරහා මුදල් ණයට දීම

17. පෘතුගාලය හා ස්පාඤ්ඤය

18. i) කුණාටු තුඩුව

- ii) ඇමෙරිකාව
- iii) පිලිපීනය
- iv) කැනඩාව

19. i) මුද්‍රණ කර්මාන්තය ලොව පුරා ව්‍යාප්ත වීම

ii) යුරෝපීයයන්ගේ ආගම් ප්‍රචාරය කිරීම

iii) යුරෝපයේ චින්තනය හා සාහිත්‍යය, ගෘහ නිර්මාණ හා ලොව පුරා ව්‍යාප්ත වීම

iv) දේශ ගවේෂණයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යුරෝපය හා සෙසු ලෝකය අතර සබඳතා ගොඩනැගීම

v) යුරෝපීයයන්ගේ තාක්ෂණය හා විද්‍යාත්මක දැනුම ලොව පුරා ව්‍යාප්ත වීම

20.

දේශපාලන	ආර්ථික	සමාජ හා සංස්කෘතික
පාර්ලිමේන්තු ආණ්ඩු ක්‍රමයක් බිහිවීම	චතු භෝග වගාව හඳුන්වා දීම	මුද්‍රණ කර්මාන්තයත් සමග යුරෝපීය සාහිත්‍යය මෙරටට ලැබීම
අලුත් නිලධාරී පන්තියක් බිහිවීම	ආනයන අපනයන ආර්ථිකය	ලාංකිකයන් යුරෝපා රටවලට ගොස් අධ්‍යාපනය ලැබීම
පරිපාලන ආයතන පද්ධතියක් බිහිවීම	මුදල් භාවිතය මහාමාර්ග හා දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය	බටහිර චින්තනය
රෝම ලන්දේසි නීතිය	වෙළෙඳ නගර බිහිවීම	රෙපරමාදු හා රෝමානු කතෝලික ආගම් ව්‍යාප්ත වීම
	මධ්‍යම පන්තියක් බිහිවීම	බටහිර අධ්‍යාපන ක්‍රමය
රාජාණ්ඩු පාලන ක්‍රමය අවසන් වීම	ස්වයංපෝෂිත ආර්ථික ක්‍රමය බිඳ වැටීම	යුරෝපයේ වාස්තු විද්‍යාව